

FARÁD TÖRTÉNETE

Farád 1992-től önálló település, 1992 előtt, 13 évig Csorna Város településrészeként élte életét. Területe: 29,3 km², lakóinak száma: 1999 fő.

A falu nevének eredete a Rábaköz északi, a Hanság mocsaraival határos helyzetéből adódik. Itt volt a termő vidék vége (fara), amelyen túl északra mocsárvilág következett.

A falu címere: Farád település címformáját történelmi pecsétjein lévő címerképek alapján alkotta meg 1996-ban a képviselő-testület, kiegészítve a településhez kötődő Ostffy család címerének egyik elemével.

A falu fekvése kedvező, átszeli a 85-ös főút, Csornától nyugatra négy kilométerre helyezkedik el.

A falu története: A régészeti feltárások során három avarkori lelőhelyet ismerünk, közülük kettő temető. A két falut valószínűleg egyszerre lakták a XIII. században középkori birtokosai az Osl nemzetségből leszármazott és vele rokon családok, elsősorban Ostffyak voltak. A XV. században Enyingi Török Bálint, Dessewffy és a Czíkó család birtokosok Farádon.

Az első egyházi vonatkozású adat 1281-ből való, egy Bartha nevű pap ekkor a farádi Szent János egyház szolgálatában állt. Egy 1359-es oklevél tanúsítja, hogy a papnak már ekkor volt kúriája.

Az Ostffyak és a premontrei prépostság között gyakoriak voltak a birtokviták. A Kanizsayak pedig a farádi birtokokon erőszakoskodtak. 1570-ben 20-nál több jobbágytelekből haltak ki pestisjárvány miatt.

1594-ben a törökdulás alatt elpusztult a falu, a lakók egy része az Indiai majorba menekült.

A XVII. század közepén az Ostffyak mellett a Keszy, Nagy, Hőgyész, Megyery és Szilvási családok lettek birtokosok, majd Nádasdy Ferenc szerzett adományt, elkobzott birtokait később az Eszterházyak vásárolták meg. Eközben a kisenemesi birtokrészek annyira szétarabolódtak, hogy sokan jobbágyaikat is kénytelenek voltak elbocsátani. A településen külön nemesi falu és külön jobbágyfalu is létezett.

A XVII. században nagyrészt az Ostffyak révén evangélikus lett a falu, még 1714-ben is mindössze 30 lélek volt katolikus. 1773-tól itt szolgált evangélikus lelkészként Ács Mihály kuruc lelkületű pap, több egyházi énekeskönyv szerzője. Az Eszterházyak és a prépostság megjelenése folytán erősödött meg újra a katolikus vallás. A XVIII. századtól zsidók is éltek a faluban, számuk a 300 főt is elérte. Iskolájuk, imaházuk, temetőjük is volt.

A Rákóczi-szabadságharc idején a nemesek nagy száma miatt került Farádra a Status Regiminis, az alezredes századát ugyancsak itt szállásolták el.

A XVIII. század elején kezdődött a hanyi területek elfoglalása, favágás és nádaratás céljából. Lecsapolással és irtással később legelővé alakították.

1773-ban a farádi Hany a Nyíresig terjedt.

Egy 1696-os feljegyzés szerint Farádnak „Két mezeje van, szántóföldjei első osztályúak, 18 telekből áll, általában bevetett.”

Az 1715-ös conscriptio 24 jobbágyról tesz említést. 1752-ben számuk már 34. Egyre több a zsellérek, főként „a közösség és mások szolgálói”-nak száma (89 család). A legelőterületeknek köszönhető a virágzó állattartás, a legelő egy részét a vidékieknek bérbe adták. Az 1700-as években kerül sor a jobbágytelek nemesítésére, a jobbágyok lefoglalt telkeit a nemesek elvették, emiatt sok jobbágy földnélkülivé vált. Az úrbérrendezés után szintén növekedett a törpebirtokok száma.

Az 1848-49-es szabadságharcban katonaként 31-en vettek részt. Sokan harcoltak Klapka seregében, Ostffy István őrmester egy rábaközi századot vezetett.

1876-ban megindult a vasúti közlekedés. 1880-ban a falu közel egynegyede leégett. 1883-ban alakult meg a tűzoltó egyesület.

A századfordulón megkezdődtek a vízrendezési munkát, azelőtt Farád gyakran sártengerré alakult mély fekvése miatt.

A földreform során 270 igénylő kapott 1-1,5 hold földet. 1920-ban 94 jutatott házhely került kimérésre, közülük 20 év alatt csak 39-et tudtak beépíteni.

Az I. világháború 98 áldozatot követelt. Tiszteletükre emlékművet állítottak a főút mentén. A II. világháborúban 44-en estek el.

Az 1945-ös földosztás során 260-an jutottak földhöz.

1949-ben alakult meg az első termelőszövetkezet, majd az állami gazdaság. 1959-től szinte a teljes falu a tsz-be kényszerült. A farádi Tsz-t a jó szövetkezetek között tartották számon, a háztáji gazdálkodás is igen jelentős volt. Az anyagi gyarapodás a lakáshelyzet és az életvitel terén egyaránt megmutatkozik.

Jelentős volt a falu sportélete, a labdarúgást a 70-es évek végéig jó szinten művelték. A sportlövészetet ugyancsak sokan kedvelték.

1967-ben megépült az iskola új szárnya, a tornaterem 1979-ben létesült.

1992-ben faluban önálló önkormányzat kezdte meg működését.

A faluban óvoda, iskola, továbbá idősek klubja, könyvtár intézmények működnek.